

LATAK-D.17029+14065-VV/03/11.2024

SEG verificēšanas un validēšanas institūciju akreditācijas shēma

Saturs

I Akreditācijas kritēriji	2
II Akreditācijas sfēras noformējums	4
III Iesniedzamie dokumenti un to izskatīšanas kārtība	4
IV Institūcijas novērtēšanas un akreditācijas kārtība	5
V Institūcijas uzraudzības kārtība un lēmuma pieņemšana	5
VI Praktiskās darbības novērtēšanas politika	5
VII Informācijas apmaiņa	7
Veikto izmaiņu reģistrs	7

Autortiesības un pamatprincipi

LATAK dokumenta aktualizētā versija pieejama www.latak.gov.lv oficiālajā tīmekļvietnē. LATAK publicēto dokumentu piemērošana ir obligāta LATAK darbiniekiem, iesaistītajiem vērtētājiem un ekspertiem, LATAK akreditētajām atbilstības novērtēšanas institūcijām.

Dokumenta teksts var būt tulkots citās valodās. Latviešu valodas teksts tiek uzskatīts par pamattekstu.

Papildu informācija

Uzziņas par LATAK dokumentiem var saņemt LATAK birojā. Šo dokumentu aizliegts pavairot tālākpārdošanai.

I Akreditācijas kritēriji

1.1. Vispārīgie akreditācijas kritēriji

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regula (EK) Nr. 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93;
- Likums "Par atbilstības novērtēšanu";
- Ministru kabineta 2023. gada 23. decembra noteikumu Nr. 754 "Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi";
- Ministru kabineta 2022.gada 25.oktobris noteikumi Nr. 666 "Valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" maksas pakalpojumu cenrādis";
- LVS EN ISO/IEC 17029:2020 "Atbilstības novērtēšana. Vispārīgie principi un prasības validēšanas un verificēšanas institūcijām (ISO/IEC 17029:2019)"
- LVS EN ISO 14065:2022 "Siltumnīcefekta gāzes. Prasības siltumnīcefekta gāzu validācijas un verificācijas institūcijām akreditācijas vai citu atzīšanas formu izmantošanai (ISO 14065:2013)"
- ISO 14066:2023 Greenhouse gases – Competence requirements for greenhouse gas validation teams and verification teams (atbilstoši IAF37-8.1 rezolūcijai pārejas periodā līdz 2025.gada 31.augustam vēl piemērojama iepriekšējā standarta versija ISO 14066:2011);
- LVS EN ISO 14064-3:2021 "Siltumnīcefekta gāzes. 3.daļa: Specifikācija ar norādījumiem siltumnīcefekta gāzu ziņojumu verificēšanai un validēšanai (ISO 14064-3:2019)"
- IAF MD 6:2023 IAF Mandatory Document for the Application of ISO 14065:2020;
- IAF MD14:2023 Application of ISO/IEC 17011 in Greenhouse Gas Validation and Verification (ISO 14065:2013);
- LATAK-D.008 "Akreditācijas procedūras";
- LATAK - D.011-15/10.2022 "Noteikumi par nacionālās akreditācijas zīmes, atsauces uz akreditāciju un EA MLA lietošanu".

1.2. EU ETS verificētāju papildu specifiskie akreditācijas kritēriji

- Eiropas parlamenta un padomes direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK
- Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2008/101/EK (2008. gada 19. novembris), ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai aviācijas darbības iekļautu Kopienas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā
- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2018/2067 (2018. gada 19. decembris) par datu verificāciju un verificētāju akreditāciju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK;
- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2019/1842 2019. gada 31. oktobris ar ko nosaka noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK piemērošanai attiecībā uz sīkaku kārtību, kā izdarāmi bezmaksas emisijas kvotu iedales pielāgojumi sakarā ar darbības līmeņa izmaiņām;
- Komisijas Īstenošanas 2018. gada 19. decembra regula (ES) 2018/2066 par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un ar ko groza Komisijas Regulu (ES) Nr. 601/2012;
- Komisijas deleģētā regula (ES) 2019/331 (2018. gada 19. decembris), ar ko nosaka Savienības mēroga pārejas noteikumus saskaņotai bezmaksas emisijas kvotu iedalei saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK 10.a pantu

- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/1603 (2019. gada 18. jūlijs) ar ko attiecībā uz pasākumiem, kurus Starptautiskā Civilās aviācijas organizācija noteikusi aviācijas emisiju monitoringa, ziņošanas un verificācijas nolūkā, lai īstenotu globālu tirgus pasākumu, papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK
- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2020/2084 (2020. gada 14. decembris), ar ko groza un labo Īstenošanas regulu (ES) 2018/2067 par datu verificāciju un verificētāju akreditāciju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/2405 (2023. gada 18. oktobris) par vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšanu ilgtspējīgam gaisa transportam (ReFuelEU Aviation)
- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/1321 (2024. gada 8. maijs), ar ko Īstenošanas regulu (ES) 2018/2067 groza attiecībā uz datu verificāciju un verificētāju akreditāciju
- Ministru kabineta 2012. gada 13. novembra noteikumi Nr. 769 “Noteikumi par stacionāro tehnoloģisko iekārtu dalību Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā”;
- Ministru kabineta 2013. gada 9. jūlija noteikumi Nr. 366 “Noteikumi par aviācijas darbību dalību Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā”;
- EA-6/03 M:2022 - EA Document for Recognition of Verifiers under the EU ETS Directive;

1.3. Validēšanas un verificēšanas institūciju papildu akreditācijas kritēriji SEG ziņojumiem organizāciju vai projektu līmenī

Brīvprātīgajās validēšanas un verificēšanas jomās papildus augstākminēto standartu un IAF dokumentu prasībām var tikt pielietotas dažādu brīvprātīgo siltumnīcefekta gāzu (turpmāk – SEG) programmu noteiktās prasības un standarti

- LVS EN ISO 14064-1:2019 Siltumnīcefekta gāzes. 1.daļa: Specifikācija ar norādījumiem siltumnīcefekta gāzu emisijas un likvidēšanas kvantitatīvai noteikšanai un pārskatu sagatavošanai organizāciju līmenī
- LVS EN ISO 14064-2:2019 Siltumnīcefekta gāzes. 2.daļa: Specifikācija ar vadlīnijām projektu līmenī siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas vai likvidēšanas uzlabojumu kvantitatīvai noteikšanai, monitorēšanai un ziņošanai

1.4. Verificēšanas institūciju papildu akreditācijas kritēriji ICAO CORSIA shēmas ietvaros

- ICAO CORSIA shēmas dokuments SARPs, 16. pielikums, IV sējums (2. izdevums);
- Doc 9501 Environmental Technical Manual, IV sējums (3. izdevums);
- ICAO CORSIA ieviešanas elementi: CORSIA States for Chapter 3 State Pairs; ICAO CORSIA CO2 Estimation and Reporting Tool (CERT); CORSIA eligible fuels; CORSIA Eligible Emissions Units; CORSIA Central Registry (CCR).

1.5. Verificēšanas institūciju papildu akreditācijas kritēriji produktu oglekļa pēdas aprēķinu pārbaudei

- LVS EN ISO 14067:2019 Siltumnīcefekta gāzes. Produktu oglekļa pēda. Kvantitatīvās noteikšanas prasības un vadlīnijas (ISO 14067:2018)

Visos gadījumos, lai iegūtu pilnu akreditācijas procesa aprakstu un prasības, šīs akreditācijas shēmas dokuments jālieto kopā ar LATAK-D.008 dokumentu.

II Akreditācijas sfēras noformējums

Valsts aģentūras “Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs” (turpmāk - LATAK) tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv pieejama Pieteikuma veidlapa (F.003), kura ietver arī informāciju par pieteikto akreditācijas sfēru (veidlapas 8. pielikums).

Akreditācijas sfēras noformējums EU ETS jomā. Darbības grupu definējums atbilstoši Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2018/2067 I pielikumam:

- 1. kolonnā: Darbības grupa;
- 2. kolonnā: Darbības grupas nosaukums;
- 3. kolonnā: Darbības reģions;
- 4. kolonnā: Normatīvaie dokumenti, validēšanas un verificēšanas (turpmāk - VV) izstrādātās metodikas.

Brīvprātīgajās SEG shēmās akreditācijas sfēra var tikt formulēta atšķirīgi, ņemot vērā arī validācijas/verifikācijas programmas prasības:

- 1. kolonnā: Validācijas/verifikācijas aktivitāte un sektora nosaukums, ja piemērojams;
- 2. kolonnā: SEG programmas piemērojamais standarts, programmas vai shēmas nosaukums, VV izstrādātās metodikas.

SEG verificēšanas un validēšanas institūciju akreditācijas sfēras tiek publicētas LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv.

III Iesniedzamie dokumenti un to izskatīšanas kārtība

SEG verificēšanas institūcija iesniedz LATAK akreditācijas procesa uzsākšanai nepieciešamos dokumentus - veidlapa F.002.VV “Iesniedzamo dokumentu reģistrācijas lapa. SEG verificēšanas institūcijas akreditācijai” (turpmāk – F.002.VV), kuri norādīti LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv. SEG verificēšanas institūcijām, kā arī aizpildītu veidlapu F.003 Pieteikums (t.sk., 8. pielikums).

Gadījumos, ja SEG verificēšanas/validēšanas institūcija tiek akreditēta atbilstoši brīvprātīgu SEG programmu prasībām, institūcija iesniedz attiecīgās SEG programmas dokumentus.

Pēc akreditācijas iegūšanas uzraudzības procesa nolūkos SEG verificēšanas/validēšanas institūcija pirms uzraudzības īstenošanas iesniedz šādas attiecīgi aizpildītas veidlapas un nepieciešamos dokumentus:

- Pieteikums (F.003) un veidlapai pievienoto 8.pielikumu (akreditācijas sfēra), ja akreditācijas sfērā veiktas izmaiņas, kopā ar iesniegumu par sfēras sašaurināšanu vai paplašināšanu;
- iekšējā audita programmu un atskaites;
- dokumentēta pārvaldības pārskate par iepriekšējo periodu;
- attiecīgo verificēšanas procesu aprakstus un pārvaldības sistēmas rokasgrāmatu (ja veiktas izmaiņas); personāla sarakstu ar piešķirtām kompetences jomām;
- SEG verificēšanas institūcijas pārvaldības sistēmas dokumentu sarakstu, ar identificētām versijām un apstiprināšanas datumiem;
- citu informāciju saskaņā ar F.002.VV

Noslēdzoties akreditācijas ciklam (pieciem gadiem), atkārtotās novērtēšanas procesa īstenošanai SEG verificēšanas/validēšanas institūcija 4 (četrus) mēnešus pirms akreditācijas cikla beigām

atkārtotās novērtēšanas procesa uzsākšanai LATAK iesniedz aizpildītu veidlapu F.003 Pieteikums, t.sk., pieteikuma 8.pielikums (akreditācijas sfēra) un aktualizētu dokumentāciju atbilstoši F.002.VV.

Detalizētāka dokumentu iesniegšanas un izskatīšanas kārtība noteikta LATAK-D.008 dokumentā “Akreditācijas procedūras”, kurš pieejams LATAK tīmekļa vietnē www.latak.gov.lv

IV Institūcijas novērtēšanas un akreditācijas kārtība

Atbilstoši Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumu Nr. 754 “Atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanas, akreditācijas un uzraudzības noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 754) 10. punktam, LATAK slēdz līgumu un uzsāk SEG verificēšanas institūcijas novērtēšanas procesu pēc visu nepieciešamo dokumentu un samaksas saņemšanas.

Sākotnējā novērtēšanā tiek vērtēta SEG verificēšanas/ validēšanas institūcijas atbilstība standartu, noteiktās SEG programmas un jomas specifiskajām normatīvā regulējuma prasībām.

Akreditācijas cikla ietvaros tiek novērtēta SEG verificēšanas/ validēšanas institūcijas pārvaldības sistēmas un praktiskās darbības atbilstība standartu, noteiktās SEG programmas un jomas specifiskajam normatīvajam regulējumam. Uzraudzības vērtēšanas tiek veikta reizi 12 (divpadsmit) mēnešos. Akreditēto institūciju uzraudzības periodiskums var tikt pagarināts līdz 18 (astoņpadsmit) mēnešiem, balstoties uz veikto riska novērtējumu. Uzraudzības ietvaros tiek veikta vērtēšana SEG verificēšanas/ validēšanas institūcijas birojā un arī praktiskās darbības novērtēšana, ja nepieciešams.

V Institūcijas uzraudzības kārtība un lēmuma pieņemšana

Akreditēto Institūciju uzraudzības procesam, atbilstoši Noteikumu Nr. 754 12. punktam tiek izstrādāta validēšanas un verificēšana institūcijas novērtēšanas programma visam akreditācijas ciklam (veidlapa F.057 – praktiskās darbības novērtēšana; veidlapa F.047 – pārvaldības sistēmas novērtēšana). Akreditācijas cikla ietvaros LATAK novērtē Institūcijas atbilstību Standarta vai reglamentētajā sfērā Standarta un jomas specifiskā normatīvā regulējuma prasībām visās akreditācijas sfērās.

Tāpat akreditācijas cikla ietvaros tiek novērtēta Institūcijas praktiskās darbības atbilstība Standarta prasībām, reglamentētajā sfērā atbilstība Standarta un jomas specifiskajam normatīvajam regulējumam. Uzraudzības vērtēšanas tiek veikta reizi 12 (divpadsmit) mēnešos. Akreditēto validācijas un verificācijas institūciju uzraudzības periodiskums var tikt pagarināts līdz 18 (astoņpadsmit) mēnešiem, balstoties uz veikto riska novērtējumu.

Kārtība kādā tiek pieņemts lēmums par sertificēšanas institūcijas uzraudzības rezultātiem noteikts dokumentā LATAK-D.008 “Akreditācijas procedūras”, kas pieejams www.latak.gov.lv.

VI Praktiskās darbības novērtēšanas politika

Sākotnējās novērtēšanas procesa ietvaros SEG verificēšanas institūcijai jāspēj demonstrēt LATAK novērtēšanas grupai tās veiktās verificēšanas darbības, kuras pieteiktas akreditācijai. Atsevišķos gadījumos, piem., EU ETS jomā, praktiskā darbība var tikt novērtēta pēc akreditācijas piešķiršanas pie pirmā klienta. Šādos gadījumos SEG verificēšanas/ validēšanas institūcija informē LATAK par pirmo novērtējumu, kā rezultātā tiks īstenota praktiskās darbības novērtēšana.

Praktiskās darbības demonstrāciju novērtēšanas atlase veicama atbilstoši Komisijas Īstenošanas regulas 2018/2067 I pielikumā definētajām darbības grupām. Darbības grupas tiek iedalītas klasteros, kā tas ir noteikts dokumentā EA-6/03 F.pielikumā noteiktajam.

Sākotnējās akreditācijas ietvaros vai sfēras paplašināšanas gadījumā, praktiskās darbības demonstrācija jānodrošina katrā darbības grupā. LATAK katrai SEG verificēšanas/ validēšanas institūcijai izstrādā praktiskās darbības novērtēšanas programmu ar nosacījumu, ka akreditācijas cikla laikā tiek novērtētas visas akreditētas jomas, kombinējot ar citām vērtēšanas tehnikām (piemēram, verificēšanas/ validēšanas lietu vērtēšana, intervijas). Ja 2 (divu) akreditācijas ciklu ietvaros SEG verificētajam nav līgumattiecības ar klientiem kādā no akreditētajām darbības grupām un nav iespējams veikt praktisko darbību vai verificēšanas lietu pārskatīšanu, darbības grupa tiek izslēgta no akreditācijas sfēras.

Nereglamentētajā sfērā validēšanas un verificēšanas praktiskās darbības demonstrācijas jānodrošina atbilstoši validācijas un verifikācijas programmām un/vai IAF MD14 A pielikumā minētajiem sektoriem.

LATAK ir tiesības izvēlēties verificētāju un/vai organizāciju, kurā tiks veikta institūcijas praktiskās darbības novērtēšana.

Pirms verificēšanas darbību praktiskās darbības vērtēšanas SEG verificēšanas institūcija iesniedz LATAK sekojošu informāciju:

- SEG iekārtas/-u apliecinājumi, SEG ziņojums (konkrētai verificējamai iekārtai);
- iekārtas monitoringa plāns;
- operatora sagatavotais emisijas pārskata projekts;
- līgums ar klientu (ieskaitot validācijas/verifikācijas mērķus, sfēru, kritērijus un būtiskuma līmeni, ja piemērojams);
- pirms līguma slēgšanas procesa iznākums konkrētai iekārtai, ieskaitot nepieciešamā laika aprēķinus;
- stratēģiskā un riska izvērtējuma rezultāti;
- paraugu atlases un testēšanas plāns, ja nepieciešams;
- verificēšanas programma un plāns, tai skaitā informācija, kā tiek aprēķināts audita laiks uz vietas objektā un sagatavošanas posmā;
- SEG emisijas atļauja;
- apliecinājumi par verificēšanas komandas norīkošanu;
- verificēšanas komandas pārstāvju kompetences izvērtējums.

Iesniedzamās informācijas saturs un apjoms var tikt precizēts atbilstoši validācijas un verifikācijas programmai vai shēmai.

Brīvprātīgajām SEG programmām nepieciešamības gadījumā validēšanas/ verificēšanas darbības var tikt iedalītas sektoros saskaņā ar IAF MD14: 2023. Sākotnējās akreditācijas ietvaros vai sfēras paplašināšanas gadījumā, praktiskās darbības vērtēšana jānodrošina katrā sektorā vai programmā.

LATAK izstrādā Institūcijas praktiskās darbības demonstrācijas programmu (veidlapa F.057), paredzot, ka tās akreditācijas cikla laikā tiek novērtēta Institūcijas kompetence un spēja veikt attiecīgas atbilstības novērtēšanas darbības (praktiskās darbības novērtēšana vai aizstāt ar citām alternatīvām metodēm, piemēram, tehniskās intervijas ar jomā pilnvarotajām personām, praktiskās darbības simulācija ar tehniskiem uzdevumiem) (Noteikumu Nr. 754 12. punkts). Izstrādāto programmu var attiecīgi mainīt, balstoties uz veiktās novērtēšanas rezultātiem, kā arī ņemot vērā identificētos riskus un saņemto informāciju, piemēram, personāla mainība, likumdošanas izmaiņas,

sūdzības, tehniskās jomas attīstība. Sagatavojot Institūcijas praktiskās darbības novērtēšanas programmu (veidlapa F.057), jāņem vērā arī attiecīgo piemērojamo normatīvo aktu prasības.

VII Informācijas apmaiņa

Akreditētajām EU ETS SEG verificēšanas institūcijām katru gadu līdz 15. novembrim jāiesniedz LATAK informācija par institūcijas noslēgtajiem līgumiem ar operatoriem. Informācija tiek izmantota SEG verificēšanas institūcijas uzraudzības aktivitāšu plānošanai.

Reglamentētajā sfērā atbilstoši SEG programmas prasībām LATAK ir pienākums informēt kompetentās institūcijas par plānotajām akreditācijas aktivitātēm, veiktajām aktivitātēm, sankcijām un akreditācijas statusu.

Veikto izmaiņu reģistrs

Versija	Izmaiņu saturs	Datums
01	Jauns dokuments	20.05.2022
02	Visā dokumentā nomainītas atsauces no MK Noteikumiem Nr.673 uz MK Noteikumiem Nr.754, precizēta witness process un apjoms	19.02.2024
03	Precizētas un aktualizētas atsauces uz normatīvajiem aktiem, pievienota nodaļa par uzraudzību, precizēta praktiskās darbības demonstrācijas politika.	25.11.2024.